

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΑΙ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΧΗΝ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΜΕΤΕΞΕΛΕΞΑΜΕΝ

12	7
14	7
15	7

Περιοχή ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Νομός ή Έπαρχία ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Πόλη ή Χωριό ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μοναστήρι ή Έκκλησία Άγιος Δημήτριος

Άρχιτεκτ. τύπος βασιλική

Τοιχογραφίες ⁽¹⁾ Στο δεύτερο εκ δυσμών πεσσό της νότιας κλινοστοιχίας

ολόσωμη παράσταση του Όσίου Λουκά, 12ου αί. ⁽²⁾ Στο νοτιοδυτικό πεσσό του βήματος ολόσωμες παραστάσεις του Χριστού και αγίων σε τόξα, 14ου-15ου αί. ⁽³⁾ Στη δυτική επιφάνεια του πρώτου εκ δυσμών

πεσσοῦ παράσταση του Αγίου Ιωάννου, 15ου αί. ⁽⁴⁾ Στην Άν. Δυτική οπή Β. κενή τοιχοστοιχία (κατεστραμμένη)
4 Στο ιερό ψηλά επιγραφή ΜΙΧ. Παλαιολόγος.

5. σκηνή αδελφών και γυναικών (7^{ος} αί.)

6. ψευδομάρτυρ Παναγίας με το Θεόπαιδο (9^{ος} αί.)

Χρονολογία ^{7^{ος} αί.} 12ος, 14ος-15ος, 15ος αί. + επιτύμβια στοίχοι: 11ος-12ος

Κατάσταση Συντήρηση τοίχ. 1975

Βιβλιογραφία: Σωτηρίου 1952, σ. 209-213, πίν. 80 Ευχαριστία

8. σκηνή με τη Παναγία, 49-52

Χαλκιδάκης 1982 σ. 271, Γκαβαρ 1978 σ. 64 κ.λ.

1979 σ. 4230 κ.λ. 448, 1982 σ. 271

Ν. ΤΟΙΧΟΣ

Τοιχ. Λουκιανός Β'; εἰσερχόμενος οὐκ ἐξέρχεται
 οὐκ ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς Ἀγ. Δημητρίου (7^α αἰ)
 Ν. κηΐτος (Αν. τοίχος) Ἀγία Θεόδωρος ἑβραῖοι
 Ἰακώβηκας ") πορὺ ματεογραφμένη ἀπαύρωση
 ἐπὶ Τουρκικῆς κασιμὲ Τζερί

[Λαγαρίδης, 1960, σ. 222-223] (Αδ), [Λεβέρδου - Τσιχαρίδα 1989, σ. 361] (Αδ)

Λαγαρίδης 1971, σ. 263 (Αδ) (συν.)

Λαγαρίδης, 1973-74 β, σ. 744 [σημ. 539 α-σι] (Αδ) (συν.)

[Κουρκουτίδου - Νικοχαΐδου - Τσιούμη 1978²³⁸⁻²³⁹ σ. 247] (Αδ), [Κουρκουτίδου - Τσιούμη - Παγαρίδης
 σ. 239 (τοιχ. σπαραγματα) 1977, σ. 230-231, σ. 139 β-γ
 - 140 α-β] (Αδ)

Πέττας 1966-67, β. 300 (πρῶτο ἀρχοντα βιβλιογραφία).

Μακαρόνας 1953, σ. 611-612.

- Μέντιος 1996 σ. 49

ν Αχβιμάστου Ποταμιάν ου 1994 σ. 209 φωτ. 1

Μαυροπούλου Τσιούμη 1992 β σ. 69-82.

Σωτηρίου 1918 σ. 1-47 (συμπλήρωμα Αρχ. Δελτίου)

Μαυροπούλου Τσιούμη 1991 σ. 743, 1992 σ. 665-66

Κυριακίδης 1953 β. 761. 1973-74 σ. 744

Βιβλ: Λαγαρίδης 1975 σ. 263, Κουρκουτίδου 1976 σ. 265

Παπαγιαννέπουλος 1983 σ. 44

Τσιούμη 1985 σ. 13 Μπακιρτζής 1986

Μακεῖ 1985 σ. 48 τε

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

7

10
1XP
12
14

Περιοχή ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Νομός ή Έπαρχία ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Πόλη ή Χωριό Θεσσαλονίκη

Μοναστήρι ή Έκκλησία "Αγιος Δημήτριος. Κρύπτη

Άρχιτεκτ. τύπος

Τοιχογραφίες Παραστάσεις κιβωρίων στις δύο από τις πέντε κόγχες.

Σταυρός διάλιθος με μεγάλα φοινικόφυλλα δεξιά και αριστερά.

Τοιχογραφία του Αγίου Δημητρίου στη φυλακή, ή Δέηση, = 9-10^{ος}

Χριστός Έμμανουήλ 12^{ος}

Χειρή υψώση 12^{ος}

Καταγραφή των τοιχογραφιών μεγάλος 2 ορόφια 16' x 14'

Εξωτερική είσοδος 7^{ος}

Χρονολογία 9ος - 14ος αιώ.

Κατάσταση Συντήρηση και στερέωση τοιχογραφιών (1987)

Βιβλιογραφία: Σωτηρίου 1952, σ. 200-203, πίν. 72-81. 1918 σ. 34

Παπαχριστόπουλος 1983 σ. 46 Λοβέρδου Τσιγαρίδα 1987

σ. 387 ΑΔ 1990 Β2, σ. 330

Κουρκουρίδου - Νικολαΐδου 1988, σ. 375 (κοντά)

Λοβέρδου - Τσιγαρίδα 1988, σ. 375-376, [377]

Λογαρίδης, 1973-74, σ. 744

} 40

δρ, κ' δρ, II

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

α' : } παλαιω χρ.

γ. 10οι αι (3 φάσεις)
δ. Μετα των 12ο

Περιοχή ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Πόλη ή Χωριό ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Νομός ή Έπαρχία ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Μοναστήρι ή Έκκλησία Αγ. Δημήτριος - Κρύπτη
Αρχιτεκτ. τύπος

Τοιχογραφίες τουλάχιστον τρεις περίοδοι:

παλαιά φάση: (δυτ. πλευρά του ανατολ. τοίχου) : Μικτή ορθομαρτυρία
β' φάση: Κογχή κρύπτης

10οι αι. → [γ' φάση]: Προτοκή Χριστού Εμφανιστή (αγιδωτός χώρος, β.δ. των παρεκκλ. κρύπτης)

[δ' φάση]: Β. τοίχος β.δ. δωματίου (φωτοφόροι σταυροί)

[ε' φάση]: Τίτλος δυτικού "οίκου" βόρειου τοίχου β.δ. δωματίου (Αγ. Δημήτριος καθήμενος, Παναγία ή Πρόδρομος από δέηση)

σε' φάση: (3) (μετα των 12ο αι) παρεκκλ. κρύπτης, ιδίως δυτ. τώπος (αρχισι, δέηση)

Χρονολογία Επίσημη: Κενόφανα για προεπιφ. τοιχογραφίες, απεσπασμένα.

α', β' : παλαιω χρ. γ' : 10οι αι δ' : Μετα των 12ο αι

Κατάσταση αποσπασματική διατήρηση

Βιβλιογραφία Οι παραπάνω πληροφορίες προέρχονται από:

Λαβέρδου - Τσιγαρίδα 1988, σ. 375-376 (Αδ, Βε)